

สรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสุขภาพเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร
ระหว่างวันที่ ๙-๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมเอปี่น่า เฮ้าส์ หลักสี่ กรุงเทพฯ

วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๐ ประเด็นการทำงาน กพด. จากศูนย์อนามัย

ศอ. ๙ : โรงเรียนปลอดน้ำอัดลม ในภาพเขตต้องขยับมากกว่านี้ โรงเรียนเครือข่ายไม่ได้ขยับมาก สหกรณ์ต้องปลอดน้ำอัดลม น้ำหวาน จริงๆ

พระอาจารย์ : อบรมครูพระพี่เลี้ยงได้ผล แต่ไม่ได้ติดตาม ตอนนี้ไม่ได้ผลแล้ว

กองกำกับ : ตอนนี้ครูพยาบาลก็เป็นครูใหม่ๆไม่เคยได้รับการอบรมด้านสุขภาพเลย อาจต้องรื้อฟื้นใหม่ ทั้งเรื่องไอโอดีน ตรวจคอพอกและสุขภาพอื่นๆ

ศอ. ๙ : การประสานงาน ตชด.จะยากเพราะต้องผ่านกองกำกับก่อนถึงจะเข้า รร.ได้ (อาจเป็นเรื่องความปลอดภัย) ระบบข้อมูลของ สธ.กับ ตชด.ไม่ตรงกัน อาจใช้ข้อมูลต่างกัน

กองกำกับ : ถ้ามีปัญหาการประสานงานติดต่อ พ.ต.ท.หญิง ดร.ลดาวัลย์ ชาติไทย รอง ผกก.ผสสน.๕ ได้โดยตรง

ศอ. ๕ : รร.มีน้ำหวาน น้ำดีได้ที่เขามาบริจาค

วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

บรรยาย “นโยบายการพัฒนาสุขภาพเด็กและเยาวชนตามแนวพระราชดำริ” โดย นพ.ดนัย ธีวันดา

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ ๕ จัดทำขึ้นเป็นแผนระยะ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๙)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างสมดุลในด้านพุทธิศึกษา จริยศึกษา ทดถศึกษา และพลศึกษา ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ มีความรักและห่วงแหน ทรัพยากรธรรมชาติ ภาคภูมิใจในความเป็นไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

๒. เพื่อขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ ครอบครัวและชุมชนเกิดการพัฒนา ช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชนและโรงเรียนไปพร้อม ๆ กัน

๓. เพื่อผลักดันให้สถานศึกษาพัฒนาเป็นศูนย์บริการความรู้ สามารถถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการ พัฒนาให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และสถานศึกษาหรือองค์กรอื่น ๆ ทั้งจากภายในประเทศและจากต่างประเทศ เพื่อนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละที่ สร้างความร่วมมือและเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างประเทศ

การพัฒนาตามแผนฯ ฉบับที่ ๕ ประกอบด้วย ๘ เป้าหมายหลัก ๑๘ เป้าหมายย่อยของการพัฒนา ดังนี้
เป้าหมายหลักที่ ๑ เสริมสร้างสุขภาพของเด็กตั้งแต่ในครรภ์มารดา มุ่งเน้นพัฒนาปรับปรุงการบริการอนามัย แม่และเด็กในพื้นที่เฉพาะที่ยังมีอัตราการตายของทารกและทารกแรกเกิดมีน้ำหนักน้อยกว่า ๒๕๐๐ กรัมสูงอยู่

เป้าหมายหลักที่ ๒ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา มุ่งเน้นการทำงานเชิงรุก สำรวจและจัดตั้งสถานศึกษาในพื้นที่ที่ขาดโอกาส

เป้าหมายหลักที่ ๓ เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางวิชาการและทางจริยธรรม มุ่งเน้นการ แก้ปัญหาวิกฤตเรื่องภาษาไทย พัฒนาครูผู้สอน

เป้าหมายหลักที่ ๔ เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางการงานอาชีพ มุ่งเน้นจัดกระบวนการเรียนรู้

อาชีพการเกษตรอย่างครบวงจรและเป็นระบบ

เป้าหมายหลักที่ ๕ ปลุกฝังจิตสำนึกและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งเน้นจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เด็กลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

เป้าหมายหลักที่ ๖ เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติไทย มุ่งให้เด็กและเยาวชนมีความรู้และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

เป้าหมายหลักที่ ๗ ขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน มุ่งเน้นให้ชุมชนได้รับการพัฒนาโดยการขยายงานพัฒนาจากโรงเรียนเข้าไปในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนฯ

เป้าหมายหลักที่ ๘ พัฒนาสถานศึกษาเป็นศูนย์บริการความรู้ มุ่งหวังให้โรงเรียนสามารถพัฒนากิจกรรมการพัฒนาคณะและเยาวชนให้เป็นนิทรรศการที่มีชีวิต

หลักๆ เน้นเป้าหมาย ๑,๗ และ ๘ พื้นที่เป้าหมาย ๘๕๐ แห่ง ในร.ตชด.,ศศช,ร.เอกชนสอนศาสนาอิสลาม,ร.พระปริยัติธรรม ฯลฯ

ทิศทางการพัฒนาสุขภาพเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพสุขภาพเด็กให้ดีขึ้น โดยดำเนินการ จัดบริการโภชนาการและสุขภาพอนามัย

พัฒนาอนามัยแวดล้อม

เสริมสร้างความรู้ด้านโภชนาการและสุขภาพอนามัย

- ส่งเสริมการเกิดและเติบโตคุณภาพ
- ส่งเสริมการบริโภคอาหาร
- ส่งเสริมทันตสุขภาพ
- สร้างเสริมสุขอนามัยและป้องกันโรค
- การพัฒนาคุณภาพน้ำบริโภค
- การพัฒนาสุขาภิบาลโรงอาหาร โรงครัว
- การพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- การจัดการขยะและสภาพแวดล้อม
- เสริมสร้างศักยภาพครูและนักเรียน
- สร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย
- ขยายผลความรอบรู้สุขภาพสู่ชุมชนและครัวเรือน
- พัฒนาก้าวสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

อภิปราย “สุขภาพเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามแนวพระราชดำริฯตามแผน กพด๕”

พระอาจารย์ : กิจกรรมที่ทำในร.พระปริยัติธรรม ในกลุ่ม ๖ (ภาคเหนือ) ได้แก่

๑. อบรมสามเณรแกนนำสุขภาพ
๒. จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน
๓. ยาเสริมไอโอดีนและธาตุเหล็ก
๔. จัดทำสื่อสุขภาพในร.ต้นแบบ
๕. จัดสร้างสิ่งแวดล้อมต้นแบบ
๖. ประสานงานให้ สสจ.รพ.สต.ดูแลทุกโรงเรียน

กิจกรรมภาคปฏิบัติ เช่น โยคะ ตรวจสอบคุณภาพอาหาร วัดสายตา ต่อด้านยาเสพติด ดื่มนมวันละแก้ว ตรวจร่างกาย/ผิวหนัง ตรวจสุขภาพประจำปี

กิจกรรมด้านการอบรม อบรมสามเณรแกนนำสุขภาพ กิจกรรมให้ความรู้ด้านสุขภาพจากโรงพยาบาลชุมชน ปัญหาสุขภาพของสามเณร

๑. โรคผิวหนัง ยังไม่มีหน่วยงานใดดูแล มีทุกวัด ส่วนใหญ่เป็นเด็กชายเขา
๒. สามเณรอ้วนมากขึ้น กิจกรรมที่ทำมีโยคะ แต่ไม่ได้ทำทุกร. เป็นกิจกรรมที่ดีที่สุดในการออกกำลังกาย ต้องการโปสเตอร์โยคะ
๓. เด็กฟันผุเยอะมาก เนื่องจากเด็กโตแล้วตื่น ตี ๔ ลงไปทำวัตรเลย ไม่มีใครบังคับให้แปรงฟัน ๙๐% ไม่แปรงฟัน

ปัญหา/อุปสรรค - สามเณรนักเรียนมาจากหลายสถานที่ อยู่ต่างวัด พระพี่เลี้ยงดูแลไม่ต่อเนื่อง
- ที่พักอาศัยของสามเณรนักเรียน จากวัดต่างๆมีความแตกต่างกัน ขาดการดูแลต่อเนื่อง เรียนที่ร.แล้วไม่นำไปปฏิบัติ

ที่ต้องการพัฒนาและขอเพิ่มเติมในปี ๖๑ ได้แก่

๑. พัฒนาที่พักสามเณร
๒. เครื่องออกกำลังกาย (ปัจจุบันเสีย ไม่มีงบซ่อม)
๓. อบรมครูอนามัย ทำสื่อสุขภาพ
๔. ดูแลสุขภาพด้วยโยคะ
๕. สามเณรเข้าค่ายสุขภาพครบวงจร
๖. ขอสื่อสุขภาพของกรมอนามัยให้ทุกโรงเรียน

พ.ต.ท.หญิง ดร.ลดาวัลย์ ชาติไทย รอง ผกก.ผสสน.๕ ได้ทราบข้อมูลสถานการณ์ รร.ตชด. ได้ขอคิด

๑. ครูใหม่มาทำงานไม่ได้ฝึกด้านสุขภาพหลายอย่าง เช่น ฝึกตรวจคอพอก ครูคนเก่าได้รับการฝึกและทำมานาน ครูใหม่เข้ามาอาจจำไม่ได้ว่าทำอะไรบ้าง
๒. รร.ตชด.วัดอุปประสงค์หลัก ไม่ใช่การศึกษา แต่เป็นความมั่นคง เป็นกำแพงเพื่อป้องกันประเทศชาติ
๓. การทำงานของ ตชด.ถ้ารายงานผู้บังคับบัญชาแล้วงานไม่ประสบความสำเร็จจะถูกตำหนิ ทำให้สงสัยว่าข้อมูลของกองกำกับ จริงหรือไม่ เพราะค้ำกับที่ สธ.นำเสนอ
๔. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ ตชด.ต่ำกว่าเกณฑ์ระดับประเทศทุกตัว
๕. การประสานงานกับ ตชด. ให้ประสานกับส่วนกลางดีที่สุด สามารถส่งข่าวให้พื้นที่ได้ภายในวันเดียว
๖. กองกำกับ ๓๓,๓๔ จะมีโรงเรียนสร้างใหม่หลายแห่ง พร้อมกับครูรุ่นใหม่ที่มีการสอนจะศึกษา/ทำตามคู่มือ ในเรื่องสุขภาพนร.มีอาหาร ไข่ นม กิน แต่ไม่ได้ตอบการปฏิบัติสู่เด็ก ไม่มีไอโอดีน ไม่ได้ทำ
๗. ได้เงินอุดหนุนเหมือน สพฐ. แต่ไม่พอ มีเท่าไรใช้เท่านั้น เด็กเรียนฟรี มีเสื้อผ้า อาหาร หนังสือให้
๘. เครื่องมือ สื่อต่างๆเคยขาด แต่ตอนนี้ถูกระดมลงไปเกือบทุกร.
๙. การบริหารจัดการเป็นนโยบายของ ผู้บังคับบัญชา
๑๐. จบจากงานนี้ ตชด.จะกลับไปเน้นการปฏิบัติ เรื่องไอโอดีน นม อาหารกลางวัน ให้กับเด็กจริงๆ

พระครูจี รร.พระปริยัติธรรม

๑. การเก็บข้อมูล ต้องดูเรื่องชาติพันธุ์ด้วย
๒. พระปริยัติรับเด็ก ตชด.เยอะ เด็กเรียนเก่ง แต่บางครั้งครูพระปริยัติอาจไม่เก่งเท่าครู ตชด.
๓. อสม.ใกล้ชิดชุมชนมากที่สุด อยากให้มาดูแลสามเณรด้วย ในเรื่องความเป็นอยู่เนื่องจากเป็นชายล้วน อยู่หอพัก ควรต้องจัดระเบียบในหลายๆเรื่อง ช่วยดูแลเรื่องโรคผิวหนัง ใช้เลือดออก เพราะไม่มีมุ้ง

๔. สามเณรมีปัญหาการรักษาพยาบาล สถานพยาบาลกับสิทธิสามเณรอยู่คนละพื้นที่

กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน (ดูแล อสม.) จะดูแลให้สามเณรดูแลสุขภาพด้วยตนเองได้ (อศค)

ตัวแทน สพฐ. ขอรับเรื่องไปปรึกษาผู้รับผิดชอบว่าจะดำเนินการอย่างไร

- ศอ.๖ ชลบุรี**
- รร.ตชด มีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพเด็กในรร. เช่น รร.มีขายน้ำหวาน ไอศกรีม ขนมกรุบกรอบ
 - เครื่องมือวัดส่วนสูง ชั่งน้ำหนักเด็ก ไม่ได้มาตรฐาน
 - ภาพรวมดูแลโรงเรียน ๒ พันกว่า แห่ง มีรร.ที่อาหารกลางวันได้มาตรฐาน แค่ ๔ รร.
 - ควรให้ผู้ปกครองเข้ามารับรู้ปัญหาเหล่านี้ด้วย

การศึกษา กทม. พื้นที่ปกครองพิเศษ

- เด็กปกติ ๗๐ % อ้วน ๑๙ % นอ้นๆ ผอม เตี้ย
- โรงเรียนมีพื้นที่น้อย ๑-๒ งาน เน้นให้เด็กเรียนรู้ เช่น ปลูกผักคอนโด ไม่ใช่พื้นที่ราบ
- ๔ ปี ผอ.รร.ย้าย การทำงานไม่ต่อเนื่อง
- ด้านสุขภาพมีสำนักอนามัยดูแลอยู่ ตอนนี้ กทม.มีนโยบาย Now สั่งแล้วทำทันที รร.เน้นนโยบาย บางทีลืมเรื่องสุขภาพ
- กทม. เรื่องทันตสุขภาพ บังคับอนุบาลแปรงฟัน เด็กประถมปล่อยตามอัธยาศัย

กรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

- เรื่องขนมเสี่ยงต่อสุขภาพ สหกรณ์ไม่ได้ให้ขาย แต่เป็นของที่รับเสด็จและรร.ให้เด็กๆที่เป็น กก.สหกรณ์สอบถามความต้องการของเพื่อนๆนักเรียน พบว่าเพื่อนๆชอบและขายดีมาก เช่น ดีได้ มาม่า น้ำหวาน ฯลฯ ตอนนี้มีการจัดประกวด ใครมีขนมที่มีประโยชน์ จะได้รางวัล ใครมีขนมที่มีโทษจะถูกตัดคะแนน พบว่าไม่มีโรงเรียนไหนได้รางวัลเลย
- พยายามบูรณาการงานอนามัยเด็กไปกับรายวิชาต่างๆ
- การแก้ไขปัญหา จะมีการประชุมครูสหกรณ์ คงต้องเริ่มที่ครู (ต้องมีอุดมการณ์สหกรณ์) ชี้แจง/ทำความเข้าใจในการขายของที่มีประโยชน์ในโรงเรียน
- สหกรณ์ รร.ตชด. มุ่งเน้นพฤติกรรมนักเรียนตามอุดมการณ์สหกรณ์ คือ นร.ช่วยตนเอง+พึ่งตนเอง เช่น ช่วยกันเลี้ยงปลา ปลูกพืช นำมาขายในสหกรณ์
- สหกรณ์โรงเรียนที่ดีๆมักเป็นของสหฐ. ของตชด.มีอยู่ ๑ รร.บ้านหม่องก๊าะ จ.ตาก ของพระปริยัตถธรรม อยู่ภูเก็ต
- จะนำข้อมูลจากวันนี้ไปแก้ไขปัญหา โดยเดือนหน้าจะมีการประชุมถอดบทเรียนสหกรณ์ดีๆ เชิญครูสหกรณ์มาร่วมประชุม และจะทำหนังสือขอความร่วมมือจากสหกรณ์ในการขายของในโรงเรียนให้มีคุณภาพ

.....